

Noorderpoort

GEZONDHEIDSZORG EN WELZIJN
GRONINGEN

OPLEIDING BEGELEIDER-MZ/VERZORGENDE-IG

ZGKv READER
MILIEU- EN KOSTENBEWUST WERKEN

Inhoudsopgave

ZGKv Reader Milieu- en kostenbewust werken

1	Inleiding	1
2	Milieubeleid	1
3	Zorg en milieu	1
4	Richtlijnen ter bescherming van het milieu	1
4.1	Afvalscheiding	2
4.2	Aandachtspunten afvalstroom	2
	Verwerkingsopdrachten	3

Milieuvoorschriften en kostenbewust werken

1 Inleiding

Het milieu is onze leefomgeving. De bodem, het water en de lucht leveren voedsel, zuurstof en grondstoffen die nodig zijn om te kunnen leven. In de **Beroepscode Verpleging en Verzorging** staat het volgende: 'De verpleegkundige / verzorgende houdt in haar beroepsuitoefening rekening met een verantwoorde verdeling van middelen en de bescherming van het milieu.' Je levert als zorgverlener dus niet alleen een belangrijk aandeel in de gezondheid van de zorgvrager door zorg te hebben voor diens eigen milieu. Je hebt ook een verplichting om zorg te hebben voor het milieu in zijn algemeenheid.

Milieu en gezondheid

Het milieu kan een directe en indirecte bedreiging vormen voor de gezondheid van mensen. Enkele voorbeelden:

- Luchtvervuiling doet klachten van de luchtwegen verergeren.
- Blootstelling aan *asbest* verhoogt het risico op longkanker.
- **Radioactieve straling** verhoogt het risico op kwaadaardige aandoeningen zoals *leukemie*.
- Bodemverontreiniging kan om verschillende redenen een bedreiging vormen voor de gezondheid van mensen, dieren en planten.

2 Milieubeleid

Het Nederlandse *milieubeleid* richt zich vooral op duurzaamheid. Dat betekent dat toekomstige generaties niet de dupe mogen worden van wat de huidige generaties produceren, verbruiken, weggooien, enzovoort. Er is op het gebied van duurzame ontwikkeling al veel gebeurd. Toch blijft een aantal problemen onopgelost. Om deze aan te pakken is het Nederlandse milieubeleid gebaseerd op vijf pijlers:

- handhaven van strenge *milieunormen*;
- aandacht voor *klimaatverandering*, *verzuring* en *geluidhinder*;
- meer denken aan de lange termijn;
- streven naar een betere internationale samenwerking bij de aanpak van milieuproblemen;
- een grotere betrokkenheid van burgers en bedrijven bij het oplossen van problemen.

Figuur 1 De gezondheidszorg is een vervuilende bedrijfstak

3 Zorg en milieu

De gezondheidszorg is een zogenaamde vervuilende bedrijfstak, vooral omdat er zeer veel afval wordt geproduceerd dat belastend is voor het milieu. Alle zorginstellingen in Nederland moeten daarom voldoen aan strenge normen op het gebied van het milieu. Ook op je werkplek word je vrijwel voortdurend geconfronteerd met milieuaspecten. Daarbij heb je als zorgverlener een belangrijke taak met betrekking tot de gebruikte materialen op de werkplek. Voor de zorgverlener betekent optimale milieuzorg dus vooral:

- gebruikmaken van milieuvriendelijke materialen;
- beperken van de hoeveelheid gebruikte materialen;
- verantwoord hergebruik van materialen;
- verantwoord omgaan met afvalstoffen.

4 Richtlijnen ter bescherming van het milieu

In de praktijk kun je als zorgverlener meer doen aan milieuzorg dan je misschien in eerste instantie denkt. Het is belangrijk dat je je realiseert hoeveel afval je produceert als je basiszorg verleent. We onderscheiden verschillende soorten afval, dat tegenwoordig gescheiden wordt ingezameld:

- restafval, bijvoorbeeld keukenafval, lege bloedzakken, bloemen, handschoenen;
- specifiek instellingsafval, bijvoorbeeld bloedbuizen, *cytostatica-afval*, matjes met bloed, ampullen;
- klein gevaarlijk afval, inktpatronen, computers, batterijen, kwikthermometers;
- papier; bijvoorbeeld kartonnen verpakkingen;

- glas, bijvoorbeeld huishoudglas;
- kunststoffen, bijvoorbeeld frisdrankverpakkingen;
- textiel, bijvoorbeeld kapot linnengoed;
- groente-, fruit- en tuinafval (GFT), bijvoorbeeld voedingsresten.

4.1 Afvalscheiding

Afvalscheiding is tegenwoordig een must, om verschillende redenen:

- Waar mogelijk wordt het afval opnieuw gebruikt. We noemen dat ook wel recycling.
- Afval dat niet milieubelastend is kan in beginsel worden vernietigd en/of verbrand (verbranding wekt energie op).
- Gevaarlijk afval kan zo veilig worden afgevoerd en verwerkt.
- De hoeveelheid afval vermindert erdoor.

Goede afvalscheiding bespaart geld

Bij een steekproef die wordt uitgevoerd door het afvalverwerkingsbedrijf dat het restafval ophaalt in een zorginstelling, worden injectienaalden gevonden. De instelling krijgt een forse rekening omdat de prijs voor het verwerken van specifiek instellingsafval veel hoger is dan die voor restafval. De instelling scherpt haar controlebeleid aan om hoe kosten in de toekomst te voorkomen.

Figuur 2 Afvalscheiding is tegenwoordig heel normaal

4.2 Aandachtspunten afvalstroom

Er zijn verschillende mogelijkheden om de hoeveelheid afval zoveel mogelijk te beperken.

- **Duurzaam inkopen.** Instellingen streven ernaar milieuvriendelijk en duurzaam in te kopen. Waarom zou je als zorgverlener niet een signaal af kunnen geven als je denkt dat er materiaal gebruikt wordt dat vervangen kan worden door materiaal dat minder milieubelastend is?
- **Disposable materiaal** moet je kritisch gebruiken. Te denken valt bijvoorbeeld aan spuiten en handschoenen. Soms is het mogelijk deze meer dan eens te gebruiken. Denk ook eens aan medicijnbekertjes die je meerdere malen voor dezelfde patiënt kunt gebruiken.
- **Incontinentiemateriaal.** Ook hierbij is kritisch gebruik belangrijk. Een celstofmatje is niet altijd nodig of gaat langer mee dan je denkt: een gekreukt matje verliest zijn functie niet en kan, gladgestreken, nog wel even mee (waak wel voor decubitus!). Ditzelfde geldt voor babyluiers waarin nog geen urine en/of ontlasting zit. Standaard vervangen geeft onnodig werk en brengt extra kosten met zich mee.
- **Linnengoed.** Het beddengoed moet niet klakkeloos elke dag verschoond worden als er geen indicatie voor is: een bovenlaken kan bijvoorbeeld naar onderen of meerdere dagen blijven zitten.
- **Ontsmettingsmiddelen.** Milieubelastende middelen moet je zomin mogelijk gebruiken, vaak zijn er alternatieven die milieuvriendelijker zijn.
- **Papieren handdoekjes.** De houders van deze handdoeken zijn vaak zo gemaakt dat je gemakkelijk meer handdoekjes neemt dan nodig is. Meestal is één exemplaar voldoende. Wees ook alert op het protocol handhygiëne; vaak is desinfecteren met handalcohol afdoende en is wassen met water en zeep verspillend.
- **Dure artikelen** bedachtzaam gebruiken. Bepaalde artikelen die we gebruiken voor de verzorging zijn duur. Laat deze artikelen hantieren door iemand die weet hoe deze gebruikt moeten worden. Hiermee loop je geen risico dat er materiaal verspild wordt.

Milieuvoorschriften en kostenbewust werken

- 1 In de tekst wordt een aantal bedreigingen van het milieu op de gezondheid genoemd. Geef nog twee voorbeelden van bedreigingen die het milieu kan hebben op de gezondheid.
- 2 Geef twee voorbeelden waaruit blijkt dat de gezondheidszorg een vervuilende bedrijfstak is.
- 3 Geef twee voorbeelden van duurzame producten in jouw leefomgeving. Motiveer waarom deze producten duurzaam zijn.
- 4 Het Nederlandse milieubeleid is gebaseerd op vijf uitgangspunten. Geef voor elk van deze aspecten een cijfer van 1 tot en met 5 waarbij 5 het minst belangrijk is en 1 het meest belangrijk. Motiveer je antwoord.
- 5 Geef een voorbeeld uit je werk of BPV waarbij sprake is van meer belasting voor het milieu dan volgens jou nodig is. Welke argumenten gebruik je om betrokkenen ervan te overtuigen dat dit anders kan?
- 6 Een celstofmatje met gemorst bloed, drupvrij, hoort meestal bij het restafval. Geef een voorbeeld van een situatie waarin het matje behoort tot specifiek instellingsafval.
- 7 Hoe word je op jouw werk- of BPV-plek geïnformeerd over het afvalbeleid? Weet je welk afval waar hoort en welke specifieke aandachtspunten gelden?
- 8 Verklaar waarom door afvalscheiding de hoeveelheid afval vermindert.
- 9 Wat vind je van de volgende stelling?
Een zorgverlener moet, als het om het milieu gaat, het goede voorbeeld geven. Dat betekent dat ze ook buiten het werk milieuverantwoord leeft.